

"משלים עם הניגודים, מאחה קרעים"

רון גרא: פשרות, הוצאת כרמל ירושלים
2004, עמ' 76

שירת הציפורים

אמר לי פבלו,
פבלו איש קטלונגיה,
למי שרות הצפרים?
כי אני לא שוכחת
איך בקעו צלילי קולך
יום אחד
בנהמת-נכאים עם
נגינתך שאין דומה לה.
והימים - ימי אוקטובר
ולא תמיד ידעתי להבחין
בין שירת הצפרים
ללחשי נחשים...
והימים עדן ימי אוקטובר
ושירתך זעקה בשקט מקפאי

את שיר הצפרים מקטלונגיה.
אמור לי,
פבלו
פבלו קואלס,
מה קרה לצפרים,
האם מצאו מפלט נדודים
בארצות אין שם להן?
האם נשאו אותן כנפיהן הרצוצות
לקן מבטחים?
כי - באין כנפים לי,
ביצל כנפי שירתך איושע.

את הביטוי לכאב ניתן לראות כבר במוטו לספר, מדברי היינריך היינה: "אני כותב את שירי הקטנים מתוך כאבי הגדולים", ואולי גם בציור העטיפה של נעמי סמילנסקי. בעיני מבטא הציור חלום בלתי מציאותי לבית על הר-רם. הגישה אל אותו בית נראית בלתי אפשרית, שהרי הוא גבוה מעץ הברוש, ואין שביל כלשהו מוביל אליו.

ואכן, הכותב מתחבט במכאובי הכתיבה, בניסיונות לחלץ את המילים הכנות, המתאימות, להעביר בהן את מצוקותיו ואת הגיגיו אל הקורא - מילים בעלות פשר, רגשות שעוסקים בפשרות, בחיפוש אחר מבע אישי, שמצליח להיחלץ מהשפעת קודמיו. מאחר שהמחבר הוא אדם יודע ספר, אין זו מלאכה קלה; גם אם ניכרת השפעת משוררים אחרים, ניתן בכל זאת לקלוט את האמת האישית, את דרך הבעתה המיוחדת, הן דרך מטאפורות המיוחדות לו, דרך הארמוזים המקראיים, וכן דרך השפה העברית, שבשירים מסוימים היא ממש חגיגה לקורא (כשאני כותב, עמ' 9-10).

הספר עוסק בפשרות החיים. הכותב נותן ביטוי למסע פשרות אישי, להתפכחות מתמימות מול מציאות מכוערת. הוא חותר למצוא אופן קשבת בעולם של בדידות וניכור: "אין עונות / שנה / קולי / לא נשמע / אני בתקופת ביניים / ממתיק / חרולים / במילים" (דרך המשי, עמ' 38); וכן בשיר 'אני מתדלדל' (עמ' 39): "משלים עם / הניגודים / מאחה קרעים".

קרעים אלה באים בספר לידי ביטוי בעיקר בחוויית הידלדלות היצר, אך הפיצוי (אולי) הוא ביצירה הנובעת באון ('התאוה והמוסר' עמ' 59).

הדובר מתעמת עם העולם המשתנה, עם הזמן המתכלה ועם החיים המשנים פניהם, וקצרה ידו מלעצור את השינויים ואת ההתכלות. ('הכול משתנה', עמ' 70-71).

מן הנושאים המרכזיים בספר הוא העיסוק בקשרים משפחתיים ומכאוביהם. הגירושין, פירוק המשפחה, החיפוש אחר בת זוג (ולא רק באינטרנט), הדאגה לילדים. אהבתי במיוחד את השירים המוקדשים לַבַּת (עמ' 28), ולבן (עמ' 30), וכן את התיאור המטאפורי בבית האחרון של השיר 'עם גירושי' (עמ' 13-14): 'הייתי / חרוז אחד / נקוב / מושחל / בקישוט הצוואר / שלך'. עוד מתעמת הדובר עם חתירה לידיד אמת. כאן דרכי הביטוי נוקבות בחריפותן, למשל בשיר 'ידידים' (עמ' 16) ובשיר 'חשבון נפש' (עמ' 34).

נראה לי, שגם אם הפשרות הנן מחויבות המציאות ותוצאה בלתי נמנעת של הבגרות, הרי שבנושא הידידות הדובר אינו מוכן להתפשר (השיר 'אנשים טובים', עמ' 64).

"החיים הם ניסור / קידוח יהלום / במתכת / בבטון" ('החידלון', עמ' 49).

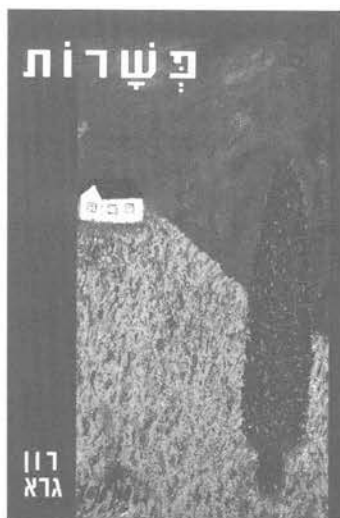
וכך בשיר 'אהבה מתחלפת בידידות' (עמ' 50-51) מסיים הדובר את שירו במסקנה לוגית מכאיבה: "לא כל פעם / שנטרקת דלת / מוכרח להיפתח חלון".

ועם זאת, כוחם של החיים חזק מכל הידלדלות ומכל שקיעה בדכודך ובתחושת איבוד הפשר. בכמה מן השירים ניתן לגלות את החתירה למגע, את הרצון לצאת מתחושת הניכור והאנונימיות, כמו בשיר 'ניצוץ מנשמת' (עמ' 43-44), גם אם בכל זאת, קיים הפחד מפני קרבה ומגע, כמו, למשל, בשיר 'כבר רוח' (עמ' 63).

כאב הפשרות כמו גם כליון הזמן ואותותיו חוננים את הכותב בחוכמה ובניסיון חיים שמביאים עמם השלמה וגם הכרת תודה על מה שיש (בין אלו לותר'י, 'הכאב והאושר', עמוד 74-75).

בוודאי ימשיך הכותב לחתור לעבר הפשר והקשר שאותם הוא מבקש, מבלי להתייאש.

■ מזל גלבוש

ומה בכל זאת מנחם? טיול בטבע, קרבה לאור ולחום ('אמירים', עמ' 17).

הנימה השלטת בספר היא פסימיות קוהליתית. הדובר רואה את החיים כפעולה סיופית, קשה ומכאיבה: